

De svenska storbankerna har förbättrat sin transparens relativt mycket sedan finanskrisen, och tillhör idag några av de mest transparenta bankerna i Europa avseende likviditetsrisker. Detta är välkommet då det främjar stabiliteten i det svenska finansiella systemet. Riksbanken har drivit på i denna utveckling och vår analys visar att de rekommendationer som riktas till storbankerna i rapporten Finansiell stabilitet har varit ett verkningsfullt verktyg i detta arbete. Även om bankerna har förbättrat sin transparens sedan finanskrisen skulle ytterligare ökad transparens vara gynnsamt för den finansiella stabiliteten.

Transparensen i de svenska storbankerna ökar

Marcus Pettersson¹

Författaren är verksam vid Riksbankens avdelning för finansiell stabilitet.

Inledning

En av lärdomarna från finanskrisen 2008 var att banker världen över behövde bli mer transparenta. Under en längre tid hade både deras verksamheter och en del av de finansiella produkter som vissa av dem använde sig av ökat i komplexitet, vilket gjorde det svårare för investerare och andra marknadsaktörer att bedöma bankernas finansiella tillstånd och risktagande. Detta försvagade marknadsdisciplinen och anges därför ofta som en bidragande orsak till både finanskrisens uppkomst och dess slutliga omfattning.² I det internationella reform- och regleringsarbete som följde efter krisens uppkomst intensifierades därför arbetet med att förbättra bankernas transparens. Detta har bland annat resulterat i en rad rekommendationer och krav på vilken information bankerna ska publicera.³

I Sverige har de fyra storbankerna förbättrat sin transparens relativt mycket sedan finanskrisen. Den information som idag publiceras är både mer omfattande, detaljerad och i många fall enklare att jämföra bankerna emellan än innan krisen. Riksbanken har tagit en aktiv roll för att driva på denna utveckling, där det främsta verktyget har varit de rekommendationer som riktas till aktörerna inom det svenska finansiella systemet i rapporten Finansiell stabilitet.

I denna Ekonomiska kommentar presenteras ett kvantitativt mått på hur mycket de svenska storbankernas transparens avseende *likviditetsrisker* har förbättrats sedan krisen och hur transparenta de är idag på detta område jämfört med en grupp av andra europeiska banker. Dessutom diskuteras vilken roll Riksbankens rekommendationer kan ha spelat i denna utveckling.

Varför är transparens i banksystemet viktigt för den finansiella stabiliteten?

Finansiella marknader karaktäriseras ofta av asymmetrisk information. Detta innebär till exempel att en utgivare av ett värdepapper (i detta fall en bank) har bättre kunskap om risken i det utgivna värdepappret än dess köpare (investeraren). Eftersom köparen saknar full kunskap om risken kan denne inte helt prisdifferentiera mellan värdepapper utgivna av banker som tar liten risk och värdepapper utgivna av banker som tar stor risk. Banker som tar liten risk får därför inte full ersättning (i form av lägre ränta) för den lägre riskprofilen och kommer därför antingen att tvingas att öka risken i sin verksamhet eller, i ytterlighetsfallet, att slås ut.⁴ Därmed stiger risken i banksystemet, vilket i sin tur ökar risken för att en finansiell stress ska uppstå på marknaden.⁵

1. Författaren vill tacka Mikael Apel, Tomas Edlund, David Forsman, Martin W Johansson, Kristian Jönsson, Björn Lagerwall, Sofia Possne, Olof Sandstedt och Marianne Sterner för värdefulla synpunkter.

2. Se exempelvis "Report of the Financial Stability Forum on Enhancing Market and Institutional Resilience", 7 april 2008, "The financial crisis inquiry report – Final Report of the National Commission on the Causes of the Financial and Economic Crisis in the United States", 25 februari 2011, och "Enhancing the Risk Disclosures of Banks – Report of the enhanced disclosure task force", 29 oktober 2012.

3. Se exempelvis "Report of the Financial Stability Forum on Enhancing Market and Institutional Resilience", 7 april 2008 och "Enhancing the Risk Disclosures of Banks – Report of the enhanced disclosure task force", 29 oktober 2012.

4. En lägre riskprofil kan både medföra direkta kostnader förknippade med exempelvis ökad riskkontroll eller förbättrade IT-system och alternativkostnader till följd av exempelvis utökad likviditetsreserv eller större andel lågavkastande exponeringar.

5. Ineffektiviteter orsakade av asymmetrisk information beskrevs för första gången av George Akerlof i "The Market for Lemons: Quality Uncertainty and the Market Mechanism" (1970).

Förekomsten av asymmetrisk information kan dessutom sprida och förvärra en finansiell stress som redan har uppstått. Anledningen är att investerare som saknar tillräcklig information om bankernas finansiella ställning inte tillräckligt väl kan särskilja stabila banker från instabila. När en given bank väl har fått så stora problem att den måste informera marknaden om detta kan investerarna därför inte avgöra om problemen är isolerade till den enskilda banken eller om liknande problem även finns i andra banker. Det finns därmed en risk att investerarna drar tillbaka finansieringen även från de stabila bankerna, vilket i sin tur ökar risken för att även dessa ska få likviditetsproblem och att stressen därmed ska förvärras.

Om bankerna istället ökar sin transparens får investerarna bättre kunskap om bankernas risker och finansiella tillstånd vilket gör att bankernas värdepapper kan få en mer rättvisande prissättning. Detta leder i sin tur både till att bankerna får incitament att inte ta för stora risker och till att sannolikheten minskar för att stress i en del av banksystemet ska spridas till andra delar.

De svenska storbankerna har blivit mer transparenta sedan finanskrisen

De svenska storbankerna har förbättrat sin offentliga rapportering sedan slutet av finanskrisen. När det gäller rapportering av bankernas likviditetsrisker erbjuder Liquidatums transparensindex ett sätt att kvantifiera denna förbättring.⁶ Indexet mäter omfattningen, frekvensen och hur detaljerad bankernas offentliga likviditetsrapportering är utifrån 18 olika kategorier. Kategorierna består bland annat av löptid på olika tillgångar och skulder, uppdelning av utgivna värdepapper utifrån typ av värdepapper, uppdelning av inlåning utifrån typ av inlåning samt andelen inlåning med tecknade tillgångar. För varje kategori får bankerna mellan noll och tre poäng. Resultaten uttrycks i procent, där hundra (noll) är det bästa (sämsta) resultat en bank kan få.

Av diagram 1 framgår att de svenska storbankerna förbättrade sitt resultat med 28 procentenheter mellan fjärde kvartalet 2009 och första kvartalet 2013.⁷ Detta kan jämföras med en grupp om tio europeiska jämförelsebanker som endast förbättrade sitt resultat med tre procentenheter under samma tidsperiod (se diagram 1).⁸ Till följd av att de svenska bankerna förbättrade sina resultat mer än övriga banker låg de i topp i jämförelsegruppen vid den senaste mätningen (se diagram 2).

Man ska emellertid komma ihåg att inget index kan vara allomfattande och att ett resultat på 100 procent därför inte kan tolkas som att en bank är helt transparent med sina likviditetsrisker. Även om storbankerna således har ett högt resultat i indexet finns utrymme för förbättringar som skulle göra att investerare och andra marknadsaktörer skulle få en bättre förståelse för bankernas likviditetsrisker.

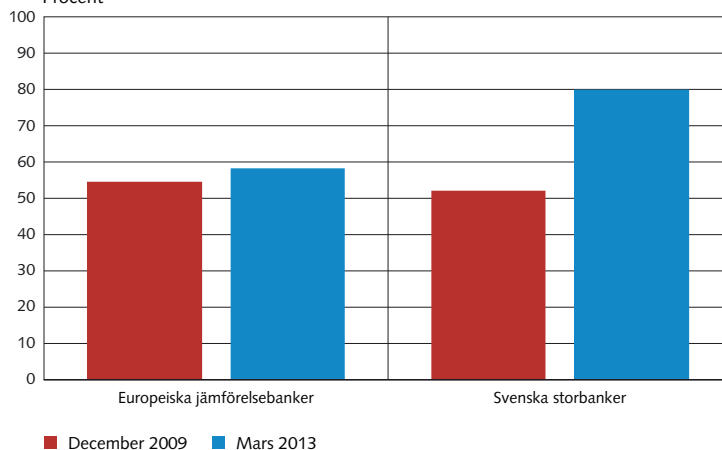
6. För mer information om Liquidatum, se www.liquidatum.com.

7. Resultat från Liquidatums transparensindex finns endast tillgängliga för fjärde kvartalet 2009 och första kvartalet 2013.

8. För fjärde kvartalet 2009 finns endast data för 10 av de 34 jämförelsebankerna som ingår i resultatet för första kvartalet 2013. Av denna anledning är jämförelsegruppen i diagram 1 begränsad till tio banker, medan samtliga 34 banker ingår i diagram 2.

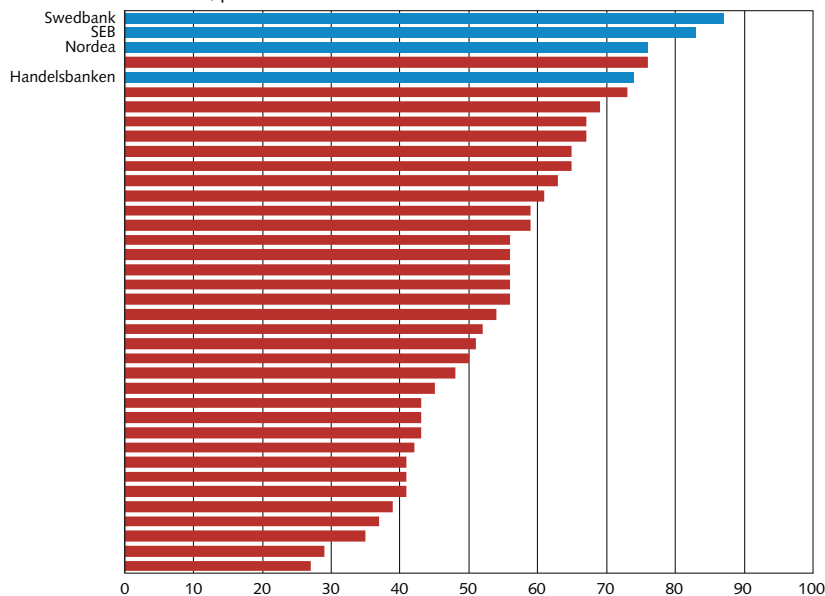

Diagram 1. Genomsnittligt resultat för de svenska storbankerna och europeiska jämförelsebanker i Liquidatums transparensindex
Procent

Källor: Liquidatum och Riksbanken

Diagram 2. Resultat i Liquidatums transparensindex
Mars 2013, procent

Källor: Liquidatum och Riksbanken

Hur arbetar Riksbanken för att förmå de svenska storbankerna att öka sin transparens?

För att påverka det finansiella systemet i en riktning som främjar dess stabilitet kommunicerar Riksbanken löpande kring de risker och sårbarheter som uppmärksammas och föreslår åtgärder för att motverka dessa. Efter finanskrisen 2008 drog Riksbanken slutsatsen att denna allmänna kommunikation inte var tillräcklig, utan behövde kompletteras med kommunikation riktad direkt till vissa mottagare. Därför började Riksbanken utfärda offentliga rekommendationer till specifika aktörer, framförallt storbankerna, i rapporten Finansiell stabilitet. Den första rekommendationen utfärdades under hösten 2010 och sedan dess har nya rekommendationer följt i varje efterkommande rapport.

Den största delen av rekommendationerna har berört storbankernas transparens, och nio av tio transparensrekommendationer har avsett likviditetsrisker (se tabell 1). De första rekommendationerna var formulerade i relativt generella ordalag och efterföljdes inte heller av någon offentlig uppföljning av huruvida rekommendationerna efterlevdes eller ej. För att främja efterlevnaden började Riksbanken formulera mer precisa rekommendationer från och med hösten 2011, och sedan våren 2012 görs en uppföljning av tidigare rekommendationer i varje stabilitetsrapport.

Tabell 1. Rekommendationer rörande bankernas transparens

REKOMMENDATION	DATUM FÖR REKOMMENDATION	HANDELS-BANKEN	NORDEA	SEB	SWEDBANK
Bankerna bör förbättra tydligheten i sin offentliga likviditetsrapportering.*	2010:2	Ej utvärderad	Ej utvärderad	Ej utvärderad	Ej utvärderad
Bankerna bör förbättra tydligheten i sin offentliga likviditetsrapportering, däribland:	2011:1	Se nedan	Se nedan	Se nedan	Se nedan
• Information om storleken på den fritt tillgängliga likviditetsreserven, fördelad på typ av likvid tillgång och valuta.	2011:1	2012:1	2012:1	2012:1	2012:1
• Information avseende löptiden i sina tillgångar och skulder per valuta.	2011:1	2012:2	2012:2	2012:2	2012:2
• Relevanta och jämförbara nyckeltal och likviditetsmått.**	2011:1	2013:1	2013:1	2013:1	2013:1
Bankerna bör redovisa sin Liquidity Coverage Ratio (LCR) minst en gång per kvartal med start senast i delårsrapporten som publiceras efter den 1 juli 2012.	2011:2	2012:1	2012:1	2012:1	2012:1
Bankerna bör förbättra transparensen vad gäller information om graden av intecknade tillgångar.	2012:2	2013:1	2013:1	2013:1	2013:1
Bankerna bör redovisa sin Net Stable Funding Ratio (NSFR) minst en gång per kvartal.	2013:1	2013:2			2013:1
Bankerna bör redovisa sin bruttosoliditet minst en gång per kvartal.	2013:2		2013:2	2013:2	2013:2
Bankerna bör redovisa sin Liquidity Coverage Ratio (LCR) i svenska kronor minst en gång per kvartal.	2013:2				2014:1

■ Uppfylld ■ Ej uppfylld

Anm. Siffrorna i de gröna fälten anger vid vilken FSR som respektive bank uppfyllde den givna rekommendationen.
 * Rekommendationen åtföljdes inte av någon formell utvärdering av huruvida bankerna uppfyllde den eller inte.
 ** Rekommendationen om relevanta och jämförbara nyckeltal och likviditetsmått preciserades senare först till att Bankföreningen skulle specificera vilka nyckeltal och mått som bankerna skulle redovisa (FSR 2011:2) och därefter till att bankerna skulle redovisa delkomponenterna till LCR (FSR 2012:1).

Riksbankens rekommendationer tycks ha bidragit till att bankerna har förbättrat sin transparens

Av tabell 1 framgår att storbankerna har agerat i enlighet med merparten av Riksbankens transparensrekommendationer – Swedbank har uppfyllt samtliga rekommendationer medan övriga storbanker har uppfyllt samtliga utom två. Visserligen har det inte nödvändigtvis varit rekommendationerna som i varje enskilt fall varit den avgörande faktorn för bankernas agerande. Utöver Riksbankens rekommendationer utsätts nämligen bankerna för påtryckningar och krav från många andra aktörer, såsom andra myndigheter och investerare.⁹ Men i många av fallen började bankerna agera i enlighet med rekommendationerna kort efter det att de utfärdades (se tabell 1). I åtminstone dessa fall får det därför ses som högst troligt att Riksbankens rekommendationer påverkade de svenska storbankerna.

Som tidigare nämndes visar dessutom Liquidatums transparensindex att de svenska storbankerna har förbättrat sitt resultat mer än de europeiska jämförelsebankerna. Detta gäller speciellt i de informationskategorier som överensstämmer med Riksbankens rekommendationer (se tabell 2). Även detta indikerar att rekommendationerna har haft önskad effekt.

9. Finansinspektionen införde exempelvis en föreskrift under 2010 om att bankerna skulle utöka sin publicering av information relaterad till deras likviditetsrisker. Andra publiceringskrav har även införts via EU-reglering, och dessutom efterfrågar investerare ofta att bankerna ska offentliggöra mer och tydligare information.

Tabell 2. Förbättring i Liquidatums transparensindex mellan fjärde kvartalet 2009 och första kvartalet 2013

	KATEGORIER SOM ÖVERENSSTÄMMER MED RIKSBANKENS REKOMMENDATIONER	ÖVRIGA KATEGORIER
Procentuell förbättring hos de svenska storbankerna	90	48
Procentuell förbättring hos de europeiska jämförelsebankerna	16	12

En fortsatt förbättring av transparensen i de svenska storbankerna vore önskvärd

Sammanfattningsvis har de svenska storbankerna förbättrat sin transparens relativt mycket sedan finanskrisen 2008 och mätt enligt Liquidatums transparensindex tillhör de idag några av de mest transparenta bankerna i Europa när det gäller likviditetsrisker. Detta är välkommet då det främjar stabiliteten i det svenska finansiella systemet både genom att minska risken för att en finansiell stress ska uppstå och genom att mildra spridningen av en stress som redan har uppstått.

Man ska dock komma ihåg att ett högt resultat i Liquidatums transparensindex inte nödvändigtvis innebär att bankerna är tillräckligt transparenta och att ytterligare förbättring därmed vore obehövlig. Tvärtom finns många förbättringsområden som skulle öka investerares och andra marknadsaktörers förståelse för bankernas likviditetsrisker, vilket i sin tur skulle stärka den finansiella stabiliteten ytterligare. Ett exempel på detta är de rekommendationer från Riksbanken som ännu inte har uppfyllts av tre av storbankerna.

Vår undersökning visar slutligen att Riksbankens rekommendationer tycks ha varit ett verkningsfullt verktyg för att påverka bankerna att bli mer transparenta. I arbetet med att förbättra transparensen ytterligare kan därför rekommendationerna ha en viktig roll att fylla.